

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E - 35

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie august 2015

I. senát

Nálezy:

spisová značka	I. ÚS 56/2015
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky - konanie o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – v časti vyhovené – v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	10. júna 2015
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie označených práv podľa Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom predsedu krajského súdu a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej pri rozhodovaní o námietke zaujatosti.</p> <p>Sťažovateľka je ako žalovaná v 1. rade účastníkom konania o zaplatenie 160.272,12 € s prísl. Sťažovateľka podala 21. augusta 2014 námietku zaujatosti voči členkám senátu krajského súdu JUDr. E. O., predsedníčke senátu, a JUDr. M. J., referujúcej sudkyňi, z dôvodu ich nadštandardného vzťahu k strane žalobkyne či osobám s ňou spojenými. O námietke zaujatosti sťažovateľky rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že sudkyne krajského súdu nevyhlásil z prerokovania a rozhodovania vecí, pričom podľa sťažovateľky sa jej podaním zo 7. októbra 2014 nezaoberal „a ani ho pri posudzovaní (ne)zaujatosti sudkýň nebral do úvahy“, teda je toho názoru, že predseda krajského súdu doplnenie námietky najvyššiemu súdu nepredložil...Najvyšší súd pri posudzovaní nezaujatosti dotknutých sudkýň nevychádzal ani z kompletnej spisovej dokumentácie týkajúcej sa sťažovateľkou namietanej nezaujatosti a všetkých informácií, ktoré sťažovateľka voči týmto sudkyňiam namietala.</p>
ratio decidendi	<p>Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu samotného sudcu. Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom.</p> <p>Nestrannosť sudcu je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to z hľadiska subjektívneho a objektívneho. V rámci subjektívneho hľadiska sa skúma stav mysle sudcu, t. j. v danom prípade je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prerokovávajúceho prípad o jeho</p>

pomere k prerokúvanej veci, účastníkom konania a ich právnym zástupcom. V rámci objektívneho hľadiska sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, ktoré by objektívne vylučovali pochybnosť o jeho nestrannosti.

Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je preukázaný opak. Nie je však možné uspokojiť sa iba so subjektívnym hodnotením sudcu o jeho nestrannosti, teda nezáleží iba na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce je aj objektívne hľadisko, t. j. existencia objektívnych skutočností, ktoré spochybňujú nestrannosť sudcu v očiach strán a verejnosti. Judikatúra EŠLP vyžaduje, aby obava z nedostatku nestrannosti sa zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, ich právnym zástupcom, svedkom a pod. Z tohto hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je jeho stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti.

V danom prípade najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia nedal podľa názoru ústavného súdu uspokojivú (žiadnu) odpoveď na jednu, ale kľúčovú otázku nastolenú sťažovateľkou v nej vznesenej námietke zaujatosti, či medzi právnou zástupkyňou žalobkyne a sudkyňami naozaj existuje v uvedených pochybnostiach (aj prostredníctvom tretích osôb) taký vzťah, ktorý by objektívne mohol spochybňovať ich nezaujatosť (nestrannosť), s ohľadom na mailovú komunikáciu zo 17. júna 2014 o 11. 34 h, ktorá mala byť údajne omylom zaslaná sťažovateľke, medzi žalobkyňou a P. V. (podľa tvrdenia sťažovateľky išlo o podnikateľa a poslanca miestneho zastupiteľstva mestskej časti Bratislava-Devín, ktorý sa zúčastňuje pojednávania ako verejnosť a ktorý v danej veci pôsobí ako „investor“ a osoba sprostredkujúca nadštandardný kontakt, ktorý sa mal údajne sťažovateľke a jej vtedajšej právnej zástupkyňi priamo v budove okresného súdu v prestávke pred vynesením rozsudku vyhrázať, že urobí všetko preto, aby strana žalobkyne vyhrala, pozn.), z ktorého vyplývalo toto: „*volala pani doktorke. Pojednávanie odročila pani sudkyňa na 24.9.2014. Volala priamo pani doktorke a vysvetlila jej, že im to odsúhlasila, aby neurobila nejakú procesnú chybu a nenahrála im...*“

Ak najvyšší súd nebral do úvahy, resp. nepreveril dostatočne tieto kľúčové námietky sťažovateľky, podľa názoru ústavného súdu zjavne pochybil, a preto z tohto pohľadu sa jeho všeobecné vysvetlenie v napadnutom uznesení javí ako arbitrárne a zjavne neodôvodnené. Ďalším relevantným dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv zo strany najvyššieho súdu bola skutočnosť, že najvyšší súd nijakým spôsobom nereagoval na doplnenie námietky zaujatosti sťažovateľkou zo 7. októbra 2014, ktoré bolo sťažovateľkou doručené predsedovi krajského súdu 13. októbra 2014, pričom najvyšší súd rozhodol až 20. októbra 2014. V tomto ohľade nemôže byť na ujmu sťažovateľke skutočnosť, že najvyšší súd v čase svojho rozhodovania nemal k dispozícii doplnenie námietky zaujatosti zo 7. októbra 2014, ak ho včas označeným porušovateľom doručila.

Ústavný súd, poukazujúc na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 in fine ústavy a rešpektujúc zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti, nepovažoval za potrebné (aj) zrušiť napadnuté rozhodnutie a prípadne vrátiť vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, keďže sťažovateľka jednak toto v petite sťažnosti nežiadala, ale tiež preto, že medzitým už došlo k vylúčeniu namietaných sudkýň na základe opakovaného návrhu sťažovateľky podaného krajskému súdu (17. februára 2015), ako aj samotného vyjadrenia sudkýň krajského súdu z 11. marca 2015, a to opatrením predsedu krajského súdu. Uvedené platí a o ostatných námietkach sťažovateľky.

Pokiaľ sťažovateľka v petite sťažnosti napádala aj postup predsedu krajského súdu, vzhľadom na uvedené v bode 27 nebolo účelné vecne podrobiť ústavnému prieskumu aj sťažovateľkou namietaný prípadný nezákonný postup predsedu krajského súdu, keďže tento nemal k nosným dôvodom sťažnosti podstatný vplyv. Ústavný súd preto v tejto časti

	<p>nevyhovel sťažnosti.</p> <p>Sťažovateľka nárok na primerané finančné zadostučinenie okrem uvedenia jeho výšky neodôvodnila žiadnymi skutočnosťami, hoci zákon jej to ukladá. Ústavný súd preto nevyhovel ani žiadosti sťažovateľky o priznanie finančného zadostučinenia.</p> <p><u>Na základe uvedených skutočností ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci nezávislým a nestanným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu porušené bolo.</u></p> <p><u>Sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia.</u></p> <p><u>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: II. ÚS 26/96, II. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04.</p> <p>ESLP: Piersach v. Belgicko z 1. 10. 1982, Pullar v. Spojené kráľovstvo z 10. 6. 1996, Georgiadas v. Grécko z 29. 5. 1997, Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994.</p>

Nálezy – priet'ahy v konaní:

spisová značka	I. ÚS 186/2015
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky - konanie o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – v časti vyhovené – v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	1. júla 2015
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka namietala porušenie práva vyplývajúceho z označeného článku Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní o jej návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva z roku 2010.
ratio decidendi	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pri rozhodovaní o sťažnosti zohľadnil tri základné kritériá:</p> <p>1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatoval, že preskúmané konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke zložitú, jeho predmetom je zrušenie podielového spoluvlastníctva, teda ide o vec patriacu do štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Rovnako ide o druh konania, ktorého metodika postupu je upravená tak v hmotnoprávných predpisoch, ako aj v procesných predpisoch a v prípade ktorého súdy disponujú dostatkom stabilizovanej a rozsiahlej judikatúry.</p> <p>2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania účastníkov súdneho konania, ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by samotná sťažovateľka akýmkoľvek spôsobom prispela k zbytočným priet'ahom v konaní.</p> <p>3. Tretím hodnotiacim kritériom bol postup okresného súdu, pričom ústavný súd predovšetkým poukázal na jeho nečinnosť, ale aj neefektívnu činnosť, a to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - od 4. júna 2010, keď bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľky spolu s prílohami, do 4. apríla 2011, keď sa vo veci malo uskutočniť prvé pojednávanie, ktoré však bolo odročené na neurčito na pokyn zákonnej sudkyne, - od 4. apríla 2011 do 9. novembra 2011, keď bola vec pridelená na ďalšie konanie JUDr. J. (okresný súd vo veci po dobu 7 mesiacov nekonal), - od 9. novembra 2011 do 1. júna 2012, keď bola vec pridelená na ďalšie konanie JUDr. M. (okresný súd vo veci po dobu opakovane takmer 7 mesiacov nekonal), - od 1. júna 2012 do 10. apríla 2015, keď boli v konaní nariadené 3 termíny pojednávania (na 25. február 2015, 10. apríl 2015 a 19. jún 2015), ktoré však boli bez prerokovania veci

	<p>odročené (na 10. apríl 2015, 19. jún 2015 a 4. september 2015) na účely opätovného predvolania žalovaného.</p> <p>Napriek tomu, že okresný súd niekoľkokrát vykonal procesné úkony spojené s prípravou pojednávania, v posudzovanej veci za 5 rokov dosiaľ nedošlo k prerokovaniu veci, a teda v napadnutom konaní nepadlo právoplatné rozhodnutie vo veci. Obranu okresného súdu, v zmysle ktorej existencia systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti (vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu okresného súdu väčším počtom sudcov) bránila včasnému vybaveniu veci v napadnutom konaní, nemožno akceptovať. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal vyriešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd hodnotil postup okresného súdu v označenom konaní ako taký, ktorý bol poznačený dlhodobou nečinnosťou okresného súdu, ktorému navyše chýbala i efektívnosť a ktorý v konečnom dôsledku nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania (5 rokov) bez právoplatného skončenia veci. V napadnutom konaní došlo k prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou či v dôsledku správania účastníkov konania, ale najmä v dôsledku postupu okresného súdu.</p> <p><u>Ústavný súd preto rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu porušené bolo. Okresnému súdu prikázal v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov.</u></p> <p><u>Ústavný súd sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € a právo na úhradu trov konania.</u></p> <p><u>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESRP a iných súdov</p>	

Spracoval: JUDr. Veronika Franková

Upozornenie:

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.